СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 95. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 24 квітня, 1934. VOL. XLII. No. 95. Jersey City, N. J., Tuesday, April 24, 1934. THREE CENTS.

УРЯД УСТАНОВЛЯЄ НОВУ СКАЛЮ ЗАПЛАТИ ДЛЯ МАЙНЕРІВ

ПОЛУДНЕВІ МАЙНЕРИ МАЮТЬ ДІСТАВАТИ МЕНШУ ЗАПЛАТУ.

ВАШИНҐТОН. — Уряд відбудови краю оголосив нову скалю заплати для майнерів мягкого вугля. На основі нової скалі майнери в стейтах Джорджія й Алабама мають діставати найнижчу заплату у висоті 3 долярі і 80 центів на день.

До такого рішення прийшов уряд відбудови краю по цілотижневім торгуванню між власниками копалень і представниками робітничих юній.

Нова скаля обтинає майнерам 80 центів з денної заплати.

По проголошенню нової скалі президент Рузвелт видав публичний зазив до робітників приняти нову скалю й вертатись до роботи.

НЕЗАДОВОЛЕННЯ СЕРЕД ЗАЛІЗНИЧИХ РОБІТНИКІВ ГРОЗИТЬ СТРАЙКОМ.

ВАШИНҐТОН. — Представники юній залізничих робітників дали до зрозуміння президентови, що серед робітників панує велике невдоволення з того що залізничий координатор намагається продовжувати далі 10-процентову знижку заплати для залізничих робітників.

Юнійні провідники заявили, що залізничі робітники скорше вийдуть на страйк, ніж згодяться на дальше обнижування робітничої заплати.

Істмен заявив, що він не береться далі посередничити між залізничими зарядами і залізничими робітниками, коли робітники його пропозиції не хочуть приняти.

НОВІ АВТОМОБІЛЬНІ СТРАЙКИ.

КЛІВЛЕНД. — Робітники підприємства Фішер Боді Ко. постановили вийти на страйк, щоб добитися від підприємства признання для своєї юнії. Страйк може обняти 7,000 робітників.

У Ст. Луісі постановили вийти на страйк робітники того самого підприємства. Вони теж добиваються признання юнії. Цих робітників є там 3,100.

Видаючи заклик до страйку, юнійні провідники взивають робітників до мирного пікетування.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ ДАЛЬШОЇ ІНФЛЯЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відбув у суботу довшу конференцію з конґресменами, котрі належать до так званого срібного блоку, що добивається чеканення срібла нарівні з золотом. Президент іще раз заявив тим конґресменам, що він противиться такому законови; якщо такий закон мав би бути ухвалений, то президент волів би, щоб закон тільки уповновbooжив уряд чеканити срібло, а не примушував його.

УРЯД ПЛЯНУЄ НОВІ ТАМИ У ДОЛИНІ ТЕНЕСІ.

ЧЕТЕНУҐА (Тенесі). — Уряд Долини Тенесі постановив покласти в долині чотири нові тами.

Ці тами, кажуть представники цеї комісії, дадуть дешеву електрику, а ця дасть товчок для небувалого промислу в цій околиці.

СМЕРТЬ ПІДЧАС РОЗСЛІДУ ПЕЧЕР.

ҐЛЕСҐОВ ДЖОНКШЕН (Кентокі). — 25-літний Пол Тернер та 15-літній Доналд Бирд постановили розслідити місцеві підземні печери, щоби переконатися, чи не можнаб туди заманювати туристів. По 5-минутнім ході у темнім підземеллю Бирд почув, що Тернер упав в глибоку пропасть. Він вернувся й закликав помочі.

Три чоловіки зібралися на ратункову виправу. Вони негайно переконалися, що в печерах нема кисня та що це невно було причиною упадку Тернера. Вони наперед напомпували кисня в чечеру, а потім пішли туди з відповідними причандалами. Вони мусіли спуститися на шнурах 65 стіп у темну пропасть, заки натрапили на тіло Тернера.

Розсліди лікарів над тілом доказали правдивість здогаду ратункового відділу: Тернер згинув через затроєння повітрям, у якому не було кисня.

СПРАВЖНЯ ЗАГРОЗА, ЧИ ГЛУПИЙ ЖАРТ?

НЮ ЙОРК. — Відома оперова співачка Шуман-Гайнк співала тут на концерті, влаштованому Несектантською Анти-Націстичною Лиґою Людських Прав. Коли публика домагалася додаткового номеру, співачка заявила, що вона дістала анонімний лист, підписаний „правдивими приятелями Німеччини", в котрому їй загрожено смертю, якщо вона буде „співати для Жидів".

У листі пишеться: „Німці терпіли з рук Жидів 20 літ. Якби Жидам дано волю, то вони зробилиб Німеччину комуністичною. Як будеш співати для Жидів, то тебе вбють. Це тобі осторога".

СМЕРТЬ ВІД ЗАЧАДЖЕННЯ.

Сторож літнього дому Виларда Пентона, визначного експортера в Нюпорт, Лонґ Айленд, знайшов у хаті тіло жінки Пентона, котра приїхала сюди кілька днів тому, щоб лікуватися на нервовий розстрій. Завізваний лікар ствердив, що вона згинула від чаду, та що вона певно була мертва пару днів, заки її найдено.

ОБКРАДАВ АМЕРИКАНСЬКІ ЛИСТИ.

Почтовий службовець у Галичі, Вол. Хшенстович, занятий у відділі листів, викрадав доляри з американських листів. Суд засудив його за це на рік вязниці.

ВІДЕНСЬКІ РОБІТНИКИ ВЕРТАЮТЬСЯ МАСОВО ДО ЦЕРКВИ.

В робітничих колах Австрії помічається загальний поворот до церкви робітників, які під впливом провідників соціялізму виступили були з церкви. По останній революції у Відні цей рух збільшився так, що віденський архиєпископський ординаріят видав розпорядок, яким нормує цей рух поворотців на лоно церкви, а також контролює, щоб із поворотцями не дісталися й невівні елементи. Всі поворотці проходять перед приняттям до церкви спеціяльні приготовчі науки.

ВЕЛИКИЙ СПІВАЦЬКИЙ ПОПИС.

Союз чехословацьких співацьких хорів уладжує в днях від 21 квітня до 1 травня ц. р. великий співацький попис, у якому візьмуть участь 11,000 співаків, що належать разом до 260 хорів, обєднаних у згаданому союзі. Величезна ця співацька імпреза відбудеться для вшанування памяти найбільших чеських композиторів: Ф. Сметани в 50-ліття його смерти, і А. Двожака в 30-ліття смерти. Попис буде найбільшою того роду імпрезою в Празі і на згадані дні попису організаційний комітет сподівається багато закордонних гостей.

ВИКОНАННЯ КАРИ СМЕРТИ.

У вязниці повіту Кук в Іллінойсі виконано присуд смерти проти 21-літнього Джана Шедка, котрий був засуджений за вбивство поліцая, проти 29-літнього Джорджа Дейла, засудженого за вбивство 31-літнього ґросерника Ґустава Геґа підчас грабункового нападу, та проти 35-літнього Мурина Джозефа Френсиза, засудженого за вбивство візника молочарського воза підчас грабунку.

ЯКІ ГРАМОФОНИ РОБЛЯТЬ БОЛЬШЕВИКИ?

Московська „Правда" повідомляє, що в Ленінграді засудили на пять літ примусових робіт директорів фабрики грамофонів на чолі з директором Старковом. Фабрика виробляла непридатні до нічого грамофони. Майже половина грамофонів відразу розлетілася та взагалі не грали. В фабричному офісі вивісили таку оповістку: „Покупців, які приходять із розбитими грамофонами, не впускати до фабрики".

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

НАЙБІЛЬШІ РІКИ.

Кожний цікавий знати, які й де на світі ріки найбільші. Щоб заспокоїти цікавість читачів, подаємо їх по черзі: Міссісіпі (Америка) — 6,730 км.; Ніль (Африка) — 6,500 км.; Амазонка (Пол. Америка) — 5,570 км.; Янк-це-кіянг і Іртиш (Азія) — по 5,300 км.; Єнісей (Азія) — 5,200 км.; Лена (Азія) — 4,600 км.; Амур (Азія) — 4,480 км.; Мізурі (Америка) — 4,210 км.; Конґо (Африка) — 4,200 км. і т. д.

У порівнанні до тих рік довжина нашого **Дніпра** наполовину менша; Дніпро — свята ріка України — довгий 2,255 км.; випливає біля села Кльоцева (Смоленщина) з невеличкого баґна, що лежить на місці давнього озера. По Волзі (довгій 3,600 км.) і Дунаю (2,860 км.) наша ріка є третя щодо величини ріка Европи. **Дін**, величиною четверта ріка Европи, довгий 1,834 км.; **Дністер**, довгий 1,372 км., величиною восьма ріка Европи. Висла, довга 1,125 км., є 11 великою рікою Европи.

НАЙМОЛОДША ПАРА У ФРАНЦІЇ РОЗВОДИТЬСЯ.

Тому пять місяців уся Франція говорила про шлюб у селі Катільон, коли то віддалася 13-літня Андріяна Делямар за 17-літнього Пінтоса. Великі часописи вислали були на весілля своїх кореспондентів. Затягнули до того також президента Франції Лебрена, який своїм підписом мусів потвердити диспензію, потрібну для шлюбу. Справа ця мала своє „але". Небаром по шлюбі молодій жінці народився гарний хлопчик, та це дало нагоду, щоби суспільність іще більше зацікавилася тією „важною" подією. Молода мати опинилася навіть на кіновому полотні. Та подружє щастя молодої пари тревало недовго. Пан Пінто покинув жінку й вернувся до хати своїх батьків. Таксамо зробила й молода Адріяна. Хто тут винуватий? На думку часописів, головно мати дівчини й хлопця. Саме наслідком їх завзяття не вдалося погодити розведених.

ПОТРІЙНЕ ДУШОГУБСТВО.

У Гелевчешті, пов. Роман (на Буковині), невідомі злочинці доконали страшного страшного потрійного вбивства. Жертвою впав коршмар Янош Пуркарю, його жінка і 17-літня дівчина. Душогубства доконано бестіяльним способом. Злочинці привязали коршмаря і його жінку до сволоків коршми, а опісля насилували дівчину і вкінці всіх троє повбивали сокирою та зникли. Підозріння паде на спільчан.

ПЕРЕПОВНЕННЯ ВЯЗНИЦЬ.

Супроти великого переповнення вязниць у Польщі судові власти розглядають проект, чи не було би доцільним здержати виконування короткотермінових кар (до 6 місяців включно). Статистика виказує, що під теперішню хвилю у вязницях перебувають 12,300 осіб, засуджених на кару арешту 3—5 місяців. Та саме катеґорія проступків останніми часами сильно зростає. Внаслідок зросту числа вязнів не вистарчають фонди, призначені на прохарчування вязнів.

ЦЕРКВА НА МОРІ.

Голяндці, які видерли від моря майже третю частину своєї території в Европі, не забувають також і про культурні потреби численних землякiв, що більшу частину свого життя проводять на морі, а саме про рибаків та моряків. Голяндським рибацьким судам товаришить від недавна пароплав „Надія". Це судно сповняє багато завдань: пливучої морської ліхтарні, ратункової стації, шпиталю, школи, а навіть кіна. Тепер судно поширило ще свою діяльність, завдяки інсталяції на ньому короткохвильової висильної стації з правдивою студією, з якої трансмітують богослуження і проповіді в свята, а рибацькі судна приймають їх на свої голосники.

СМЕРТЬ РОМАНТИЧНОГО КОВАЛЯ.

Англія — країна чудаків, мала одного коваля, якому могли позавидувати всі ковалі світа. Він звався Гюґ Мекі і мешкав у Ґрета Ґрін у Шотляндії. Невідомо під впливом якого привілею чи пересуду мав він право вінчати пари над своїм ковалом тоді, коли закон не дозволяв на вінчання з формальних оглядів. До нього зїздилися теж ріжні романтичні молодята, що хотіли оминути звичайного шлюбу. Мекі повінчав таким способом 300 пар. Помер у 64 р. життя. Чи хто переберe його романтичне ковало, невідомо.

ВОВКИ ЗЇЛИ ЦІЛУ РОДИНУ.

Турецька преса повідомляє, що недавно тому самохід, яким їхав турецький старшина з трома дітьми й дружиною, застряг в лісі у снігових заспах на шляху з Айнтабу до Урфи. На самохід напала велика тічня вовків і зїла цілу родину. Старшина видно досить довго відстрілювався зі самохода, бо довкола лежали 6 убитих вовків, але вкінці не стало йому набоїв і тоді щойно розюшені тварюки кинулися на безборонних пятеро людей.

ВЛОМ ДО ЦЕРКВИ.

В селі Рибники, повіт Бережани, вломився вечером до місцевої церкви парубок Іван Мандзій, який розбив церковну скарбонку й забрав звідтія 145 зл. Мандзія, що був уже багато разів караний, арештувала поліція й відставила до судових арештів у Бережанах.

ТАКІ ТЕПЕР ЧАСИ.

На фільварку, що є власністю Мелінської у Медовій, бережанського повіту, продав недавно на ліцитації екзекутор 90 кіп ярої пшениці за . . 200 злотих.

АНГЛІЙСЬКІ ФАШИСТИ ЗАЯВИЛИСЯ ЗА: АНГЛІЯ ПОНАД УСЕ

ЛОНДОН. — Перше масове віче британських фашистів було вповні вдале. Це була перша їхня публична спроба, як теж їхнього лідера, сера Освалда Мослія, виказати свою силу. Та спроба могла вповні не вдатися. Мало було таких, щоби на день перед вічем припускали, щоб найбільша лондонська галя „Алберт Гол" була виповнена по береги 10,000 слухачами, з яких кождий заплатив вступ. Але так було.

Маслі говорив півтори години зпамяти, не заглядаючи в ніякі нотатки, а потім іще цілу годину давав відповіди на запити. У відповідях зазначив, що фашисти держать з королем. Йому теж зложено вірнопідданчий привіт, а не Мослієви. Далі відповів на відношення фашистів до Жидів. Заявив, що фашисти не визнають в Англії ніякого переслідування через раси чи релігії. Але звернув увагу Жидам, котрі є горожанами Великої Британії, що вони мусять ставити інтерес Англії завжди на першім місці, вище інтересу жидівства. Фашисти не стерплять того, щоб жидівство вживало міжнародного капіталу на шкоду Англії, щоби воно пропаґувало в Англії комунізм. Мослі теж пояснив, чому фашисти не припускають до своїх рядів Жидів. Казав, що тому, що Жиди як кляса є ворогами фашистів, бо фашисти є націоналістами, а Жиди інтернаціоналістами.

Мослі говорив теж про економічну політику Англії, взиваючи владу законною дорогою виключити довіз до Англії й кольоній таких товарів, які можуть бути вироблені в Англії.

БАРТУ У ВАРШАВІ.

ВАРШАВА (Польща). — Перший раз за час свого існування дізнала Польща тої чести, що її відвідав французький міністер заграничних справ. Є ним Люї Барту. Кажуть, що приїхав він тому, що Польща стала в останніх часах „поважною силою" на сході Европи. Барту має теж затіснити відносини чи там дружбу між Польщею і Францією і помирити Польщу з Чехословаччиною.

МАЙНЕРСЬКА КАТАСТРОФА.

САРАЄВО (Юґославія). — Наслідком експлозії в майнах у Кальканi згинули 146 майнерів. Досі добуто зпід землі 60 трупів.

НЕВИДАННІ МОРСЬКІ БОВВАНИ.

НІЦЦА (Франція). — Чудове місто Ніццу навістила страшна злива. Піднеслися з моря такі великі филі, яких ніхто ніколи не бачив і про які ніхто не чув. Вони залляли і знищили прекрасну променаду, по якій проходжуються туристи з цілого світа, котрі сюди зїзджаються. Филі знищили теж надбережні каварні й готелі.

ЛЮДОЇДСТВО В БОЛІВІЇ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Зі звіту комісії Ліґи Націй у справі Чако довідуємося, що Індіяни в Болівії поїли білих жовнірів. До одного індіянського села, близько столиці краю, вислано білих офіцирів для асентерунку Індіян до війська. Індіяни вбили тих офіцирів, бо не хотіли іти до війська, а потім спекли їх з цілою церемонією і зїли. З Ля Паз, столиці Болівії, вислано потім відділ війська, який село спалив, а Індіян вистріляв.

Далі з того звіту видно, що і Параґвайці і Болівійці вбивають полонених. Роблять це головно тому, що не мають їх чим живити.

НАЙБІЛЬШИЙ У СВІТІ ДВОТОРОВИЙ ТУНЕЛЬ.

БОЛЬОНА (Італія). — Мусоліні триюмфує, бо викінчено й посвячено тунель, довгий 11 миль, який пробиває гори Апеніни в Етруксії. Значіння того тунелю пізнати найкраще з того, що тепер подорож залізницею з Неаполю до Медиоляну буде вкорочена з 17 годин на 10.

Тунель розпочато будувати тому 20 років, але будову перервано через війну і брак грошей. При його будові згинули 98 робітників. Погибшим віддано пошану в присутности італійського короля. Кошти будови виносять $100,000,000.

ВПРОВАДИЛИ ЯПОНІЮ В МОДЕРНИЙ СВІТ.

ТОКІО (Японія). — Відсвятковано память того що тому 80 років Злучені Держави заключили з Японією договір і приняли її в круг модерних держав світа. Американський амбасадор Ґру пригадав Японцям, як то вони налякалися в 1854 р., як над їхніми берегами заявилась американська фльота адмірала Пірі. Та виявилося, що Америка тільки добра бажала Японії. Того самого бажає вона їй і тепер.

ШУКАЮТЬ ЗОЛОТИХ ГІР.

МОСКВА (Росія). — Совітам треба золота, і то багато. Тому тепер так широко розписуються про місцевість Березовськ в Уралі, де знайдено нові поклади золота. Та біда, що за тим золотом треба глибоко копати, а до цього треба нових машин, яких нема.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з анґлійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ НЕ СПІЛЬНИЙ НАШ ІНТЕРЕС?

Між читачами нашої ґазети є тисячі таких, котрі не є членами У. Н. Союза. Можливо, що багато з них навіть не зацікавлені отим бизнесом, себто асекурацією, яку веде У. Н. Союз, котрого „Свобода" є органом. І тому й нецікаво їм читати ті всі заклики чи статті, що взивають придбати нових членів Союзови. Для них може це вважається звичайною бизнесово пропаґандою, чи такою роботою, яку ведуть аґенти асекураційних американських компаній.

Тому саме підносимо це. Бо так справа не мається. Є дуже велика ріжниця між асекураційними компаніями, які знають і цікавляться тільки асекураційним бизнесом, і У. Н. Союзом, який має в своїм статуті крім асекурації ще іншу, дуже велику програму, звязану з цілим нашим українським життям.

І тому придбати нових членів до У. Н. Союза не значить тільки збільшити число заасекурованих на випадок нещасливої пригоди чи смерти. Бо тим чином збільшуємо теж число свідомих і карних членів американської України: Значить, долучуємо до одного, рівного ряду нових членів, котрі готові на поклик нації не пожаліти труду ні жертви для добра загальної, найсвятішої національної справи: визволення України.

Придбати нових членів, головно з молоді, значить притягнути тут роджене молоде покоління до найкращої української школи в Америці. До такої школи, де виробляються українські характери, де набираються пошани до свого рідного. До школи, в якій куються пляни будучого нашого життя в Америці.

Чи те все не може проговорити до серця і розуму нашого загалу? Чи треба У. Н. Союзови аж вичисляти, що він зробив для загальної української справи і для нашої іміґрації в Америці, щоби переконувати наш загал, що треба йому тепер поперти Ювилейну Кампанію У. Н. Союза? Таж про те, чим був і є У. Н. Союз для нас, Українців, уже тут в Америці й горобці цвірінькають. А з Европи чи Полудневої Америки надходять до нас численні голоси, з яких видно, що й там добре, дуже добре розуміють і оцінюють вагу такої народньої інституції, якою є У. Н. Союз.

Так отже Ювилейна Кампанія У. Н. Союза є справою загальною, яка обходить нас усіх, а зокрема українську іміґрацію в Америці. І саме та остання, у своїй свідомій частині, мусить тепер подбати, щоб У. Н. Союз зріс і розвинувся ще більше. І то — в інтересі загальної справи.

ВИГЛЯДИ ЯПОНСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ВІЙНИ

Японський дневник „Тессаі Ораль" оголосив статтю, присвячену **„Кризі Японців в 1936 році"**. Та стаття підносить, що нема найменшого сумніву, що до тої кризи мусить прийти. — Чорні хмари, котрі закривають небозвід на Далекім Востоці — є цілком подібні до тих хмар, що вкрили були небо над Европою на передодні останньої світової війни. Подібність політичної ситуації перед вибухом тої війни з політичним положенням на Далекім Востоці є просто занепокоююча. Понадто супірництво на морю між Японією і Злученими Державами не ріжниться нічим від суперництва між Німеччиною й Анґлією перед світовою війною.

Масовий продаж японських товарів на світових, а зокрема на анґлійських кольоніяльних ринках, можна порівнати з заливом британських кольоній німецькими товарами, що було одною з важніших причин вибуху світової війни.

Старання великих капіталістичних держав позискати для себе і китайський ринок можна порівнати з завзятою боротьбою тих держав за кольонії, що також належало до тих причин.

Автор згаданої статті, котрий належить до найвизначніших японських дипльоматів, висказує думку, що в р. 1935-тім, коли то виступлення Японії з Союзу Націй стане вже остатоточно довершеним фактом, держави зажадають ліквідації японського мандату над островами Каролінами, Маріянськими та Маршалківськими, який то мандат дістала Японія на підставі Верзайського трактату та вступлення до Союзу Націй.

Тоді то і менші держави, що належать до того Союзу, виступлять зі своїми претенсіями до такогож мандату, а передовсім виступлять Анґлія і Злучені Держави, а то з уваги на велике стратеґічне значіння тих островів, котрі покищо — є в посіданню Японців.

Немов для доповнення отцеї статті японського дипльомата годиться згадати ще про такі справи:

Японське міністерство маринарки оголосило, що до року 1836 будуть збудовані нові 42 менші і середні воєнні кораблі коштом 431 міліонів єнів. Коли той плян буде виконаний — тоді японська фльота буде рівнатися з фльотою Злучених Держав.

Та ще цікавішу вість подав один ґітлерівський часопис, що виходить в Берліні. Говориться там про воєнні пляни Совітів на Далекім Сході.

Отже совітська революційна рада предложила свого часу московському „Політбюрови" довірочний меморандум, в котрім представила докладно шанси і можливости червоної армії на випадок совітсько-японської війни.

Та большевицька революційна рада предвиджує в своєму меморандумі, що на випадок цеї війни Злучені Держави задержать невтральність.

Треба однак числитися з сильною японською офензивою, та що японські війська можуть дістатися аж до Байкальського озера, а навіть до Іркутська.

З другої сторони підносить однак меморандум, що головною силою совітської армії є воздушна фльота, котра може підчас одної лише атаки знищити чотири головні осередки Японії, а то міста: Кобу, Йокогаму, Токіо й Осако.

А це означувало би майже цілковите повалення Японії.

Так отже воєнні пляни большевиків опираються передовсім на скорім діланню та силі їхньої воздушної фльоти. — Отже на думку революційної совітської ради плян воєнних операцій совітської Росії має великі вигляди на успіх.

Ось так думають і потішають себе большевики, але і це треба взяти на увагу, що і Японці не сплять, і вони мають сильну воздушну фльоту і протилетничу артилерію.

А дальше, не зважаючи на всі пропаґандистичні большевицькі спроби, японський нарід вступить до боротьби з большевиками як один муж, бо знає, що тут буде розходитися про його власне добро, про його існування, бо нові землі призначені для його поширення. — І не так легко буде можна знайти в його рядах зрадників тай охочих до шпіонажі на некористь своєї держави.

Одначе в Совітах представляється ціла справа інакше: там є десятки міліонів народу, невдоволеного та обуреного на пануючий там терор, неморальність та протекційну систему, не говорячи вже про голод і холод, що міліони людей доводять до розпуки.

Большевики, навчені досвідом царської армії у боротьбі з Японією в роках 1904 і 1905, стараються заздалегідь примістити головні склади амуніції та харчів близько будучого сподіваного фронту. Але власні їх „піддані", власні їх „раби" мстяться на них в той спосіб, що ті маґазини підпалюють, а склади амуніції висаджують у воздух, як це недавно сталось у Благовещенську, де вилетіли у воздух тисячі тон артилерійних набоїв. І то тепер, іще серед спокою! Щож доперва буде підчас війни?

Большевики самі це відчувають і тому вони так бояться всяких воєнних комбінацій. Тому і Літвінов товчеться по цілім земськім ґльобі та заключує ріжні договори, признання, неаґресії. Навіть з папою римським хотів „переговорювати", лише, що цей не мав якось охоти до такої сумнівної приємности.

Іван Н.

ЗА НОВІ ШЛЯХИ ВИХОВАНЯ Й НАВЧАННЯ У НІМЕЧЧИНІ

(ВУНІ) В промові до студентів, з нагоди проголошення закону про новий устрій німецького студенства, сказав Гітлер: „Усі дійсно великі світовладні ідеї завжди фанатизували людей. Реліґійні уявлення могли так переповнити своїм запалом цілі епохи, що супроти того всі інші прояви життя відступали далеко на задній плян. І як невідрадним в даному моменті, це моглоб являтися статечним міщанським сучасникам чи обсерваторам даного часу, то всеж лише те створило на цілі століття підстави для соціяльного співжиття людей, підстави, без яких будова й удержання більших людських спільнот булиб попросту немислимі. Це відноситься також до всіх дійсних революцій із світоглядним характером".

Ці й тим подібні, давніше при ріжних нагодах в слові й письмі висловлені погляди Гітлера треба мати на увазі, щоб належно зрозуміти й оцінити змагання нац. соц. проводу для визначення нових шляхів виховання й навчання, шляхів, що відповідалиб їх ідеольоґічним заложенням.

Згаданий закон, ширше про нього на слідуючих сторінках, нормує лише орґанізаційну перебудову студентської самоуправи та виховної праці в рамках цеї самоуправи. Відносно реформ у вихованні й навчанні по дотичних державних заведеннях, від народніх до високих шкіл, нема ще ніяких законних постанов; покищо ведеться лише обширна й доволі палка дискусія в численних публікаціях.

Вихідною точкою всіх міркувань на згадані теми є такі твердження, що випливають з доктрини нац. соціялізму: для людської одиниці найвищою цінністю є нація. Одиниця варта лише стільки, скільки вона варта для своєї нації. У відрізненні від нації, яка є **живим орґанізмом,** держава є лише **знаряддям,** яке відповідно до вимог історичної доби можна зміняти. Завданням держави є: удержувати матеріяльні форми національної спільноти й свідомість кровного та духовного посвоячення всіх членів нації, сприяти розвиткови всіх її сил, а в разі потреби орґанізувати націю для відпору кожного натиску з зовні. Держава, що не сповняє цих функцій, є непотрібним твором. Так як зовсім хибна була теза лібералістичного світогляду про те, що всі люди рівноправні, так і ще більше хибна його теза про рівність рас і народів Про вартість раси чи нації рішає не така чи інша згори принята теза, але конкретні успіхи й досягнення на всіх ділянках творчости.

На цих засадничих становищах, що окреслюють положення оидниці у відношенні до нації і раси, оперті постуляти відносно нового виховання молоді. Вони такі: треба **виховувати характери,** уникати перевантажування учнів теоріями і так званим знанням, якого молодь фактично в 90% зовсім не потребує й через те швидко забуває. Виховувати характери, значить защеплювати: вірність і любов до народу, мужність, жертвенність гартувати волю, рішучість, почуття обовязку й відповідальности, товарискість, мовчазність. Важним засобом для розвинення й плекання тих чеснот є **фізичне виховання** й виховання для оборони („Верерцігунг") та спорти, тому цим ділянкам виховання має бути присвячена особлива увага **Наукова освіта має бути на другому пляні,** з тим, що учням, які відріжняються спеціяльними замилуваннями й здібностями до даних ділянок науки треба дати всі можливости для повної освіти чи спеціялізації. Так отже виховання має мати виразно **політичну** закраску й тенденції. Політичне виховання й навчання не є лише новою формою виховання; це є сума всіх зусиль, які змагають до того, щоби виховання якнайтісніше звязати з життям нації і всі виховні функції піддати під безпосередній вплив і контролю держави.

Кристалізаційними осередками виховної праці є: вчительство, молодь, школа. Носієм нового політичного виховання є досі нац. соц. ідеольоґія. Розбудова нового виховання посунулася вже далеко у двох перших осередках: і вчительство і молодь вже оформлені новими становими орґанізаціями, що стоять під безпосереднім наглядом і контролею держави й обовязані здисципліновано виконувати її директиви. Зате школа ще майже зовсім незаторкнена реформаторськими струями. Тим не менше й шкільництво на передодні далекойдучих реформ; свідчить про це недавно оголошений комунікат міністерства внутрішніх справ, в якому сказано: ...„потрібні пляни реформи оброблює тепер відділ для справ культури в міністерстві внутрішніх справ, щоб їх у відповідному часі оголосити".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

У КРИТИЧНОМУ ПОЛОЖЕННЮ.

Залізниця Редінґ пустила в курс новий поїзд. Збудований він так, щоби повітря давало йому якнаймеше опору. Женуть його мотори системи Дізеля. На пробній їзді поїзд доходив до скорости 104 милі на годину.

Велика скорість поїзду може неодного здивувати. Невжеж людям замало цеї скорости, яку вже осягнено? Треба ще більшої? Мало ще маємо нещасть із тої швидкости, яку маємо?

Залізниця каже, що це є відповідь на конкуренцію, яку їй роблять омнібуси („боси"). Коли омнібуси грозять відобрати бизнес залізницям, то залізниці мусять доказати скорістю, безпечністю й вигодою подорожі, що залізниця все таки кращий засіб перевозу, ніж омнібус. Залізниці, видно, знайшлися в тому відомому положенню, про яке говориться: Борзо йди, біду знайдеш; помалу йди, біда тебе знайде.

КОНКУРЕНЦІЯ КОШТУЄ ГРОШІ.

Поведення залізниці в цьому переломовому положенню замітне. Вона рішилася на збільшення поспіху поїздів, хоч такі нові поїзди коштують великі гроші. Кажуть, що сама тільки льокомотива коштувала 200,000 долярів. Всі інші видатки, получені з пущенням у рух нового поїзду, певно переносять міліон долярів.

Та залізниця цей видаток робить без вагання, бо розуміє, що всяка конкуренція коштує гроші, а хто в конкуренції не хоче брати участи, той скорше чи пізніше мусить згинути. Без видатків залізниці хоч сядь і пропадай.

Це правило життя не тільки в джунґлях, але й у новочасному економічному життю. Хто не хоче боротися за життя, той загибає. Одним зі способів такого самогубства є відмовити собі коштів, потрібних на життєву конкуренцію. Це відноситься однаково до бизнесового підприємства, запомогової орґанізації і до цілої нації.

ШУКАЄ ТИПІЧНОГО АЙРИША.

Дюпертис, професор антропольоґії в Гарвардськім університеті, поїхав до Ірляндії шукати типічного Ірляндця (Айриша).

Думає він розслідити й поміряти яких 10,000 Айришів, при чому помірення одної людини обнимає коло сотки помірів.

Його пошукування були мабуть інспіровані балачками про чистоту раси, такими популярними від виступу Гітлера. Одначе все, що Дюпертис досі сказав про свої досліди над Айришами, показує на безвиглядність його пошукувань, бо Айриші виказують таку розбіжність будови й вигляду, що ледви чи може хтось говорити про чисту айриську расу.

Це можна було згори припустити, коли навіть Гітлер, головний пропаґатор чистоти німецької раси, має всі ті прикмети, які прихильники чистоти німецької раси вважають плямами на непорочній чистоті німецької раси.

НАУКА З НОВИНОК.

На зборах редакторів американських ґазет, зібраних у Вашинґтоні для дискусії над питаннями преси, говорив на відкриттю Френк Паркер Стокбрідж, редактор ґазети „Америкен Прес", і радив слухачам бути реалістичними фільософами й читати правду за новинками.

Він приняв за несхитний факт, що його слухачі вміють читати правду, яка є в новинках. Бо відомо, що є люди, які не вміють читати навіть цього, для котрих два рази два це чотири, це правда, то важна, а те життя, що довкола них кипить і відбивається в ґазеті, це ні правда, ні наука.

УКРАЇНА ПІД БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ ВЛАДОЮ

(6)

4. Пятилітній плян і ліквідація автономних прав України.

Розрив з українізаційним курсом почався в звязку з новою зміною політики щодо селянства. Як „смичка" з селом свого часу продиктувала большевикам необхідність українізації, так тепер „ґенеральна лінія партії", з її примусовою колективізацією сільського господарства і ставкою на знищення селянства, як кляси, зробило українізацію непотрібною. Замісць „смички" тепер оголошувалася боротьба з селом, тому завдання українізації, як знаряддя для порозуміння з селом, ставали зайвими і навіть небезпечними. Вже в попередню добу большевики мали можливість переконатись, що українізація є палиця з двома кінцями, бо наслідком її значно зміцнилася й зросла відпорність української людности, як нації.

Боротьба за зміцнення большевицької влади переносилася знову в площину господарську, але в інших формах, ніж це було раніше. В центрі уваги тепер стояв пятилітній плян, що мав бути здійснений шляхом централізації всіх сил та засобів совітського Союзу, шляхом будови господарства, як єдиного союзного цілого. Індустріялізація совітського Союзу мала переводитись в першу чергу коштом селянства. Але як поставити на службу пятилітнього пляну особливо українського селянина з його відомим індивідуалізмом і ворожим відношенням до большевицької колективізації? Очевидно, це можна було зробити лише силою, знищенням індивідуального селянського господарства й оберненням селян в кріпаків большевицької держави. В таких умовинах культурно - національне піднесення української людности загрожувало наслідками не тільки в области відповідного виховання українських мас. Воно могло пошкодити або й зовсім знищити всі большевицькі пляни індустріялізації та колективізації, що збудовані в першу чергу на господарській експльоатації України.

Все це висунуло на порядок денний політику відступу від попередніх позицій, політику якнайміцнішого підпорядкування всього життя на Україні московському центрови. В умовинах „ґенеральної лінії партії", збудованої на необмеженій централізації життя в цілому совітському Союзі, в очах московського центру ставала небезпечною не тільки українізація, але й ті фіктивні автономні права України, які їй належали по конституції.

Звідси оголошення пятилітнього пляну (травень 1929 р.) і особливо оголошення загальної колєктивізації (осінь 1920 р.) є тими датами, від яких починається різка зміна в національній політиці большевиків на Україні. Поряд з занедбанням культурного українського життя та відновленням Москвою національного терору, крок за кроком переводиться якнайгостріше підпорядкування Москві всіх ділянок господарського, культурного й іншого життя на Україні. Одночасно йде систематична ліквідація автономних прав совітської України, з явним порушенням конституції, по якій, як ми бачили, всяка зміна її „належить виключно Всеукраїнському зїздови рад". Ліквідація переводиться тихо, мовчки, при заявах, що все лишається по старому. Навіть українізація офіційно не припинена, бо це викликалоб опір з боку самих комуністів на Україні. Ось головніші факти цеї „ліквідаційної" діяльности совітської влади на Україні.

Одночасно з оголошенням пятилітнього пляну починається підготовка величезного монстр-процесу в Харкові, направленого спеціяльно проти української інтеліґенції. З цею метою вже в осени 1929 р. переводяться масові арешти, тисячі Українців розстріляно без суду, а в березні—квітні 1930 р. на протязі 40 днів іде „суд" над 45 обжалованими в одній з найбільших театральних саль Харкова, переповненій глядачами з усіх кінців совітської України. На чолі обжалованих член Української Академії Наук Єфремів, решта обжалованих теж професори, письменники, лікарі, педагоги, священики й т. д. Обвинувачують їх в тому, що ніби вони створили „Спілку визволення України" з метою відірвати Україну від Совітського Союзу. Всіх їх засуджують на заслання й вязницю, а самий процес використовується для фактичного розгрому Всеукраїнської Академії Наук, куди замісць дійсних учених Українців вибирається членами совітських комісарів, як Шліхтер, Затонський тощо. Ліквідується також автокефальна українська церква, що, мовляв, теж була звязана з „Союзом визволення України". Припиняються українські літературні журнали, як „Червоний Шлях", „Життя і революція", „Літературна газета", „Літературний ярмарок" і т. ін. Ліквідується державне видавництво України, замісць якого утворюється т. зв. „Обєднане видавництво України", цілком підпорядковане під контролю Москви й т. д. без кінця.

Мета процесу була осягнена: в атмосфері стероризованої людности було лекше приступити до переведения „ґенеральної лінії партії".

Після розгрому української інтеліґенції починається розгром українського села. В січні—лютім 1930 р., коли хвиля примусової колективізації досягла найвищого ступня, переводяться масові арешти українських селян, майно їх конфіскується, а їх самих під збройною охороною цілими потягами висилається, іноді з жінками й дітьми, до концентраційних таборів на Соловецькі острови та в інші північні райони Росії. Лише за ці два місяці виселено з України понад 200 тисяч українських „куркулів", як „небезпечних" для справи колективізації. Велика маса їх загинула в страшних умовах большевицького заслання та вязниці. Як в часах військового комунізму, так тепер національний терор в усіх його видах не перестає гуляти по всій території совітської України.

(Дальше буде).

— Наш учитель говорить неправду.

Чому?

— Бо каже, що дух не має ніякого тіла.

— Певно, що не має.

— Навпаки мусить дух мати тіло, бо тоді голова сиділа би йому хіба на ногах!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ „ДО СПРАВИ ПРО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ".

(Містимо без ніяких змін. — Ред.).

На допис „До справи про виховання дітей", поміщений в „Свободі", ч. 79, появилась в слідуючім числі, критика „До голосу про виховання", в якій деякі мої думки пояснено блудно.

Опираючи свої думки на вихованій і характерній людині, а з другої сторони на людині не вихованій, безхарактерній, яка переводить своє життя серед найнижчої верстви суспільности, серед пониження, та наруг. За найнижчу верству суспільности брав я не бідноту чи хоч би й жебрацтво, бо й цих послідних не можна зачисляти до найнижчої верстви, а тільки людей без виховання й характеру, з якими невихована й безхарактерна людина приставати може. І тільки таких людей до найнижчої верстви суспільности зачислити можна.

„До голосу про виховання" „Та чи треба собі брати пониження й наругу до серця? Чи Франко був нижчий через ті наруги, які він терпів?"

Всякі наруги й пониження від суспільности, які повстають по причині невідповідного виховання й безхарактерности людина не може собі легковажити. Чи родичі мають байдужно приглядатися й прислухуватися, як їх діти стають предметом всяких наругань та пониження по причині невідповідного їх виховання й безхарактерности? Але при чому тув порівнання над безхарактерними людьми?

Дальше „До голосу про виховання" наведено слова Дейвида Сібері, який каже: „Ми робимо те, що чуттям хочемо робити, а не те, що думаємо, що ми розумово рішились робити".

Я далекий від критики, поглядів учених людей, однак скажу. Много є поглядів на теорію про виховання дітей, які ріжняться в засадах між собою. Та після теорії Сібера, людина стається примітивною. а радше подобає до дикої звірини. Бо вже домова звірина в своїх ділах не поступає виключно по своїм чуттям але послугується розумом і навчанням а щож про людину сказати? Почуття в дитини можуть бути злі й добрі й тому родичі, а відтак школа мають вказати дитині, котрі почуття вона має плекнати, а котрі знищити, про це вже була мова в дописи.

В дописи: „Щоб виховати в людині характер і сильну волю, школа може доконати діла лише тоді, коли родичі й діти зрозуміють вартість і велич науки".

„До голосу про виховання" „Чи справді дитині треба нього? Чи не може вона виробити в собі доброго характеру й сильної волі без зрозуміння ваги науки?"

У відповідь послугуюся приміром: Коли возьмемо двоє дітей, однакових літ, подібними собі здібностями й станемо їх виховувати: Обоїм будемо викладати одну й тусаму науку, тільки одному з них, в додатку станемо пояснювати час від часу про користи, які приносить зі собою наука, що вона робить людей щасливими, а дитина (людина). котра не має науки, стається в цілім своїм життю нещасливою людиною і т. п. І коли в уяві дитини наука прибере вагу й значіння. Питання: котре з тих двох дітей перейметься наукою більше й ґрунтовнійше? Певно, що ця, котра пізнала вагу й велич науки.

Виробити в собі характер і сильну волю не можна хоч би без якого-будь виховання, себто без науки.

Без зрозуміння ваги науки хоч би й з надбаним характером, може при деякій нагоді статися з людиною подібне як з чоловіком, який переходив лісом знайшов дорогоцінний камінець, але, що не знав його вартости, проміняв його при стрічі з жидом за поживу яку той ніс на торг.

Від коли треба виховуавти дитину? „В дописи": „Дитину треба виховувати від часу, як тільки немовля починає рачкувати". До голосу про виховання" за Арістотелем, виховання має починатися з уродження".

Початок виховання немовляти від початку його рачкування вказано в дописи тому, бо в тім часі немовля дістає свобідну волю своїх рухів цілого свого тіла, чого дотепер не мало. Примір про Филипа, короля Македонського, який привів свого сина на виховання до грецького фільософа Арістотеля, на мою думку — не на місці. Чейже родичі, до яких був звернений допис, не віддають своїх дітей нижче сім літ на науку, сучасним Арістотелям а самі виховують і виховання немовляти ограничується тільки на його кормленню й охорони його слабенького життя. Тому цей час виховання а радше піклування немовляти порівнати можна з плеканням квіточки в домі чи в городци за які, без зглядy на їх запах стараємось, щоби без води й без браку сонячного світла — не повяли.

Наука послуху.

В дописи: „На другім ступні життя дитини, себто від другого до семого року життя з дитиною треба поводитися як з песиком або котиком, яких приучуємо хочби легонькою карою бути слухняними й не пакісними". Як бачимо нема в цім порівнанню про плекання звірят а тільки згадка про поведення з домовими звірятками в случаю, коли вони неслухняні й пакосні. І це поведення я примінив до неслухняних дітей. А це тому що дитина в цих літах ще мало є розвинена розумом і відклик, при вихованню до розуму мало що помагає.

Наука послуху.

„До голосу про виховання"... „Найсумнійші й найбільше самолюбні батьки, як що вони можуть на щось наставати, то настають на послух"... діти будуть кращими людьми здоровішими людьми як у своїм дитинстві запізналися з щирими ідеалами" (а не з послухом И. Б.)!.. „Можна цю думку про послух теж відкинути, але тоді треба сказати про цю справу щосв багато докладніше".

Чому якраз найсумніші й найбільше самолюбні батьки настають на послух? Читаємо пояснення Болдвіна, в книжці „теорія і практика дошкільного виховання", видана С. Русовом, професором педагогіки в українському вищому інституті в Празі... „Усі наші накази, заборони повинні бути добре обмірковані й не сипатися на дитину як з рогу достатків, в залежности від нашого настрою; вони повинні відповідати потребам дитини або захищати її від якоїсь небезпеки. Потроху слухняність дитини дає їй звичку до морального поводження, яка ще зміцняється співчуттям дитини до тих осіб, які дають їй моральний напрямок і прикладом — батьки, вчитель, товариський колектив".

З повисшого бачимо, що слухняність є підвалиною морального поводження. Порада „До голосу про виховання" щоби думку про послух відкинути, не повинна вдержатися. Послух є двоякий; рабський і обовязковий. В дописи мова про послух обовязковий. Послкух обовязковий є конечно потрібний, без чого не можна назвати людину характерною. І коли людина не має послуху обовязкового, вона силою обставин підпадає під послух рабський (невільницький), а тоді людина стається нещасливою. Надбання обовязкового послуху починається з зарання; перше від родичів а опісля від школи.

Дитина — квіточка?

Про це порівнання, є повисше сказано як треба його розуміти. „До голосу про виховання" є порівнання про дівчину в Тексасі й про кактус, якого та дівчина управляла після загального правила управи квітів, а про управу кактуса, який вимагав спеціяльного знання, вона не знала. й тому в розпуці закинула всяку роботу коло кактуса" зі словами: „Хай пропадає"!.. „Чи не може трапитися з людиною яка хоче кермуватися при вихованню дитини правилами піклування над ростинами така пригода яка трафилася цій дитині?"

Це порівнання вказує: що й між тими що виховують немовлята, себто матерями, може трапитись така пригода, що не буде знати якої поживи подати дитині, як та дівчина кактусови. Чи має та мати в тім случаю, полишити дитину без опіки з додатком страшних слів: „Хай пропадає"! як дівчина кактус полишила?

1) В наукових ціллях, майбутний случай не береться під увагу.

2) Вказати, які поживи і яким дітям подавати треба, це річ лікаря, а в мойому допису про це й згадки не було.

Коли ми, по словам „До голосу виховання" не маємо досвіду над собаками й котами, на стільки щоби привчити їх бути слухняними й не пакісними то тим тяжче поведення з неслухняною дитиною. З цего виходить: що кожна мати задля браку знання виховання немовляти, повинна свою дитину сейчас по народженню віддати до якогось виховавчого закладу.

Та поки що, про це ще завчасно говорити.

Иосиф Буката.



ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Гренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(28)

ДРУГИЙ ДЕНЬ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

Звіт головного радного, М. Буська.

Згідно з рішенням надзвичайного засідання головного уряду з липня 1933 року, в справі назначення Союзових лікарів по поодиноких місцевостях, я скликав збори відділових секретарів 23 серпня 1933 року. На зборах були заступлені урядники з таких відділів: 102, 112, 251, 260, 336, 341, 358, 364 і 108. На тих зборах були також присутні заступниця гол. предсідника п. М. Розоміло і предсідник контрольної комісії, адв. О. Е. Малицький. Крім вибору Союзового лікаря, яку то справу скоро полагоджено, на тих зборах обговорювано справу організування молоді до У. Н. Союза, а зокрема справу створення молодечого відділу.

Другі збори, вже спеціяльно в справі створення окремого молодечого відділу, скликав предсідник контрольної комісії, адв. Малицький, і на тих зборах також був присутній я і заступниця гол. предсідника, п. Розоміло. Адв. Малицький пояснив ціль скликання зборів, а опісля наступила дискусія над цею справою. Хоч деякі відділові урядники не зовсім погоджувалися з думкою творення окремих молодечих відділів, то по докладнім виясненню цеї справи головними урядниками всі присутні переконалися, що в інтересі організації лежить, щоби такі відділи творити. В тій самій справі скликано знов збори на 13 листопада, а на тих зборах промовляв до молоді також редактор „Свободи", д-р Л. Мишуга. Дня 20 листопада скликано остаточні збори з самої молоді і там вже прийшло до заложення молодечого відділу під назвою „Молодіж Степів". По оснуванню того молодечого відділу я вже був два рази на його зборах та старався служити членам увякими поясненнями в організаційних справах.

З нагоди одного підприємтсва я мав можність стрінутися з членами 295 відділу з Акрон, Огайо, де я забирав слово та заохочував їх працювати над приєднуванням нових членів, а зокрема вписувати в члени своїх власних дітей.

В моїм 102 відділі я на протязі останніх кількох місяців приєднав 17 повнолітних членів і 5 дітей до Молодечого Департаменту.

На всякі запити, які я діставав від урядників місцевих відділів, я завжди старався давати їм потрібні інформації.

Звіт головного радного, І. Гузара.

Першим моїм обовязком, який я сповнив, було скликання зборів відділових секретарів в справі вибору Союзового лікаря. Такі збори були скликані 18 серпня 1933 року і на них вибрано двох Союзових лікарів для обслуги відділів міста Ню Йорку.

На припоручення головної канцелярії У. Н. Союза, полагодити справу неправильно суспендованого члена бувшим 14 відділом, я удався на збори того відділу, які були проголошені у „Свободі" на день 12 серпня. Прибувши на ті збори, я застав там збори тов. „Буковина", а не 14 від. У. Н. Союза. Очевидно, на таких зборах я не міг полагоджувати Союзової справи, і про це я заявив присутнім. Тоді на внесок секретаря тогож відділу постановлено скликати другі збори, на яких були би присутні тільки члени 14 від. У. Н. Союза. Другі збори відбулися 19 серпня і на них я полагодив припоручену мені справу в користь дотичного члена. Докладний звіт з повищої справи, а зокрема причини, які довели до того, що я був змушений предложити головному екзекутивному комітетови потребу розвязання дотичного відділу, були проголошені свого часу в органі У. Н. Союза, „Свободі".

Дня 4 листопада був я покликаний головою контрольної комісії на засідання до головної канцелярії У. Н. Союза в справі тогож 14 відділу, де я здав звідомлення з моеї діяльности в тій справі.

Дня 18 вересня скликав я збори відділів міста Ню Йорку в справі злуки. В тій самій справі скликав я збори ще два рази, одначе ніякого позитивного результату з тих зборів не осягнув, крім злуки від. 144 з 361 відділом. Мушу тут ствердити, що навіть самі відділові урядники не ставляться до справи злуки відділів так, якби цього можна від них вимагати. На останніх зборах, скликаних мною 20 жовтня в справі злуки, представники деяких відділів заявили мені, що вони старатимуться створити в Ню Йорку такий великий відділ, як є тепер від. 361.

Отсе була моя праця, яку я, як головний радний, виконував на протязі останніх 6 місяців.

(Далі буде).

ЩАСЛИВИЙ ХЛОПЧИНА.

Зима, студінь, завірюха,
Зимний вітер аж гуде,
А у лісі дорогою
Малий хлопчина іде.

Під пахою у торбині
Олівець, книжки держить,
А від студени бідняга
Цілим тілом аж дріжить.

Нараз глянув: ось перед ним
Діва стоїть у вінку,
Мов на образі Пречиста,
Тільки вінок з барвінку.

„Стій, хлопчино, не жахайся,
Лиха тобі не завдам;
Я є Ненька Україна,
Тільки вір моїм словам.

„Ти трясешся. О, не бійся.
Скажи, чом ти в лісі сам?
Чом так бідно ти одітий?
А я поміч тобі дам".

„Моя мати дуже бідна,
Батько вже давно умер...
Вбрання ліпшого не маю,
А плащик я вже подер.

„Хоч ми з мамою бідуєм,
Але вчитись хочу я;
А що школа в селі другім
Отсим лісом ходжу я".

„Память твою, любий сину,
Відтепер я побільшу
А наукою, в чім прагнеш,
Розум твій я наповню.

„Тільки дбай про Україну
А горя не знатимеш,
Вір в її могутню силу,
Тоді щастям заживеш.

И. Буката.

Павлусь: — Мамо, чи я останніми часами не був досить чемний?

Мати: — Так, Павлусю, ти був чемний. Мушу тебе похвалити.

Павлусь: Так? І віриш мені?

Мати: — Алеж так. Чому мене це питаєшся?

Павлусь: Коли так, то чому ховаєш той горнець із медом?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БРУКЛИН, Н. Й.
Спільне свячене.

Заходом Організації Відродження України, відділу 43, відбулося в неділю, 15. квітня, в салі Українського Демократичного Клюбу під ч. 186 Бедфорд Аве., спільне свячене.

На „свячене" прибули багато місцевих і позамісцевих українських громадян, представників парохій, товариств, братств і т. ін. По посвяченню о. А. Лотович виголосив відповідну промову, а гості засіли за стіл. Тостмастром був гр. Ю. Павчак. Між закусками промовляли промовці: Ілля Малик, М. Заверуха, Григорій Бардак, Петро Малицький, М. Баглай, В. Галась, Н. Сторожук. Бесідники, одні представляли гарні сторони діяльности своєї організації, інші підносили, що зібрані почуваються як одна родина, ще інші, що наша молодіж щораз більше цікавиться народніми справами й незадовго в Бруклині мусить повстати національний дім.

Пані Софія Жуковська, заступниця голови Червоного Хреста в Ню Йорку, взивала жінок боротися за свободу України нарівні з мужчинами та вчити дітей любити Україну. Від Українського Молодечого Клюбу промовляв гр. Михайло Дикий, зазначуючи, що молодіж готова не тільки йти слідами батьків, але й готова піти життя віддати за Україну, як поклали Білас і Данилишин. О. А. Лотович подякував цьому бесідникови за висказані ним чувства. Від молодих українських дівчат промовила панна Федичко, заявляючи, що дівчата вже зорганізували понад 30 дівчат та що їх організація буде мати скоро понад сотку членок, як тільки батьки дадуть їм більшу галю на збори. П. Евген Жуковський веселив публику своєю гумористичною промовою та бавив її своїм гарним співом. Спів теж гр. Андрій Цьопа. Потім пішли веселі приватні розмови.

Тут устав ще гр. Малик та закликав до збірки на рідний край. Пішла збірка, котрої висліди буде проголошений пізніше. Люди розійшлися пізно веселі і вдоволені, повні гарних споминів зі спільної забави.

Учасник.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК МОСКВОФІЛИ ЗАСНОВУЮТЬ ЧИТАЛЬНІ КАЧКОВСЬКОГО НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Щойно в грудні 1933 р. за почином місцевого пароха о. Й. Криси заснували селяни в селі Кінськім, березівського повіту, читальню „Просвіти" ім. М. Шашкевича і кинулися з завзяттям неофітів до праці над освідомленням села. Одначе місцевий війт Антін Середницький не дав ключа до церковного будинку, мовляв, томуж, що це громадський будинок і з тієї причини в цьому будинку не може приміщуватись домівка читальні. Коли ж збори таки відбулись, то війт уже другої днини вранці поїхав до старости в Березові та повідомив про все, а староста негайно заборонив о. парохови та просвітянам вступу до читальні. Наслідком тої заборони члени читальні негайно підпаймили домівку для читальні в хаті Михайла Семана і там до нині працюють над собою. Одначе наступ проти чит. „Просвіти" не припинився. Дідичка Марія Станькова наборзі жертвувала простору домівку геть з опалом і світлом для „рускего людкувого", щоби лише знайшлися охотники, які заснувалиб „рускую читальню". Одночасно прибічняла, що лише членам „рускої читальні" віднаймить з весною пасовиська та інші „благодати", але охочих не знайшлося. На відкриття тієї „рускої читальні" в неділю, 11. лютого ц. р., приїхав березівський староста Леопольд Бориславський, командант повітової поліції з Березова, два поліцаї зі станиці в Улючі та своякй місцевої дідички. Кільканадцять громадян з цікавости пригналися заснування „рускої" читальні „самими" „рускими" людьми. І дійсно, читальню ім. М. Качковського відкрито з великою помпою, і то в церковному домі, який війт отпанував силою. Москвофільський агітатор, недокінчений гімназист зі Согорова Горішнього, якого усунули вже з каси в Коломиї, вшкварив „гадане", накидаючися з лайкою на Українців, які є, мовляв, видумкою Німців. Якщоб — говорив цей тип — „поставити біля людини малпу, то лише „руссі" є людьми, а Українці, це малпи, якими кермує Гітлер". Не вважаючи на поклик війта, ніхто не вписався в члени читальні. Щойно на його обіцянку, що молодь буде даром бавитися, кілька вписалися в члени. Але вже за кілька найближчих днів, 12. і 15. лютого, виступили всі нові члени з читальні ім. Качковського і вписалися до читальні „Просвіти".

Москвофільські недобитки закладають такі паперові читальні ім. Качковського в кільканацятьох селах і тому всі такі новозасновані читальні мають з правила тих самих членів-основників.

ЩО МАЄ ВМІТИ МОЛОДИЙ ЧОЛОВІК?

Яка молодь, така будучність нації. Державні нації найкраще про це памятають. Вони змагають до того, щоби молодь була тілом та духом загартована — бистрять їм ум, сталять нерви, вправляють мязи. А в нас? В краю колись цю місію сповняв Пласт. Вороги добре розуміють, що нам дає Пласт, тому Поляки наш Пласт розвязали.

Навіть непластуни, шукаючи способу, як підготовити молодь до будучих завдань, приходять до подібних виховних метод, як і Пласт. Послухайте, що пише один чужий щоденник (непластовий):

„Крім шкільних відомостей, кожний молодий чоловік мав би знати ще такі річи: плавати, варити, кермувати автом, знати одну чужу мову.

„Хоч ті відомости на перший погляд видаються маловартні, в дійсности мають великий вплив на підвищення, збогачення й доповнення вартости чоловіка.

„Крім того мусить кожний молодий чоловік вміти сам себе оборонити. Якщо є сильний, то боксом; як ні, то іншим способом зручности. В ширшому значінні того слова значить: вміти самому про себе постаратися в усяких умовинах життя. Збудувати собі шатро, розложити вогонь, зробити потрібне знаряддя, дати собі раду в нещасливих випадках, доки прийде лікар, тощо.

„Молодий чоловік повинен знати з кожного ремесла найпростіші завдання: зашити одяг, залатати черевики, опрацювати дошку, розумітися на садівництві і т. п. Словом — бути самовистарчальним.

„Не менше добра рада є, щоби молодий чоловік якийсь час у свойому житті подорожував без грошей та кілька днів голодував і працював як робітник. Деякі радять, щоби пережив інші неприємности, як: був окрадений, переслідуваний, а навіть — побув деякий час у вязниці. Очевидно, не за звичайний злочин.

„Всі ті відомости повинен мати молодий чоловік головно тому, щоби знав життя у всіх його відтінках і в той спосіб був його паном. Головне вміння, яке повинен всіми силами здобувати, є це: старатися бути кращим від інших людей, перевищати їх, але притому заховуватися так, щоби цього по ньому навіть не можна пізнати".

Подав М. Беркут.

ВІДОЗВА
до односельчан зі села Терпиліївка, повіт Збараж, Західня Україна.

З рідного села надійшов лист, у якім наші браття подають, що при нашій щедрій допомозі вдалося їм здвигнути в 1928 р. частину Народнього Дому, де примістилися всі місцеві освітні й господарські українські установи. Та господарська скрута не дає змоги докінчити тої національної твердині. А це велика шкода, бо під польською владою усувається нам з кождим днем ґрунт зпід ніг. Польща відобрала нам школи і польщить наших дітей, а селянина руйнує своєю господарською політикою.

Та ми не можемо піддаватися. І тому з весною наші браття беруться докінчити Народній Дім, який мусить стати національною школою. Коштопис виносить 9,000 злотих. Кооператива „Відвага" обіцяла дати 2,000 злотих від громадян можна сподіватися других 2,000 злотих, а деж взяти решту? Наші браття пишуть, що не мають совісти жадати від заморських братів решти, а тільки просять якоїсь допомоги, щоби спільними силами можна було доконати великого діла в рідній селі.

Письмо підписали ріжні громадяни від читальні „Просвіти", Кружка „Рідної Школи", Кружка „Союз Українок" і господарсько - торговельного склепу „Відвага".

Жертви просимо слати на руки тих товариств, або на руки підписаного. Жертви будуть оголошені в „Свободі".

За Комітет:
Олекса Бугай,
Іван Бець,
3024 E. 123 St., Cleveland, O.

Три слова.

Якийсь чоловік вибив ав собі доступ до всемогучого французького кардинала Мазарена.

— Чого бажаєте? — спитався Мазарен. — Я не маю часу.

— Я хотів би розповісти вашій Емінеції мою страшну нужду.

— Добре, одначе лише в трох словах! — рішився кардинал.

На це петент відповів:
— Холод і голод.
— Добре, — відповів кардинал — дрова та хліб.

І було по авдієнції, яка вратувала нещасного.

—о—

— Я чув, що ваш батько помер.

— А так, я вже давно одідичив спадщину по ньому.

— То поділилися ви з братом по половині?

— Братови я дав лише 10 процентів, бо він жиє на Далекому Сході.

— То що з того?

— То я тому вважаю його далеким свояком.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (92)



Як Комодофльоренсаль дивився крізь крати, він знав, що ще ніколи не бачив такої гарної дівчини, як отся мала невільниця. „Вона належить до вальмака", пепнув Кальфастобан свому товстому приятелеви, „але я не припускаю, що він її колиnебудь бачив: інакше він певно з нею не був би розстався".

„Ти її забреш до своєї жінки?", спитав Гамадальбан. „Ні", сказав тамтой, „я її задержу якийсь час, а потім продам з гарним зиском". У тій хвилі зявилися два сторожі з вісткою, що приходить раб з каменолома з важною вісткою.

До кімнати ввійшов, оточений сторожею, Карафтап. „Ах, а тебе що сюди привело?" — крикнув Кальфастобан. „Відомість великої ваги", сказав Карафтап. „Дай мені в нагороду білий кафтан, щоби я потім міг стати вільним", сказав раб. „Ти вільний", сказав Кальфастобан. „Тепер говори".

Тоді Карафтап розповів, що він бачив Тарзана й Комодофльоренсаля живими, переодягненими за воїнів. Кальфастобан скочив і дав приказ, щоб обшукати всі сусідні кімнати, лишаючи Карафтапа, щоби він поміг там шукати.